

21.11.2023

PÅSKYNDAT SANERINGSFÖRFARANDE

INNEHÅLL

1. Allmänt

2. Inledande av företagssanering och förberedelse av utkast till saneringsprogram

- 2.1 Initiativ och inledande
- 2.2 Granskning av företagets verksamhet
- 2.3 Saneringens beredare
- 2.4 Finansiering av verksamheten
- 2.5 Utkast till saneringsprogram

3. Ansökan om att inleda saneringsförfarande

4. Snabbt fastställande av saneringsprogram

- 4.1 Åtgärder efter att saneringsförfarandet börjat
- 4.2 Fastställande av programmet

5. Genomförande av programmet

1. Allmänt

I denna rekommendation behandlas verksamhetssätten och det rättsliga ramverket för påskyndat saneringsförfarande. Metoder för sanering av företagsverksamheten och skuldregleringsmetoder, med vilka företagets affärsverksamhet kan göras lönsam, behandlas i regel inte.

Rekommendationen utgår från att saneringsprogrammet fastställs i domstol enligt lagen om företagssanering (företagssaneringslagen), samarbetet mellan gäldenären och de viktigaste borgenärerna är öppet och att ärendets domstolsbehandling blir så kort som möjligt. Modellen består av tre åtgärder som syftar till att påskynda förfarandet:

- förberedning av utkastet till saneringsprogram så lång som möjligt innan saneringsansökan lämnas in till domstolen,
- ansökan om normalt saneringsförfarande genom en ansökan som förordats i enlighet med 6 § 1 punkten i företagssaneringslagen och
- snabbt fastställande av saneringsprogram i domstol enligt 92 § i företagssaneringslagen.

Var och en av dessa metoder kan även tillämpas skilt för sig för att påskynda saneringsförfarandet, men om de tillämpas tillsammans ger de bäst effekt. Ett väl förberett utkast till saneringsprogram kan vara godkänt av samtliga borgenärer och färdigt att användas som förslag till saneringsprogram, och i så fall kan saneringsförfarandet som snabbast inledas och saneringsprogrammet fastställas till och med under en dag.

Inom saneringspraxis finns det fall där saneringsförfarandet har inletts och saneringsprogrammet har fastställts under en och samma dag.

Syftet med ett påskyndat förfarande är att minimera den negativa publicitet som saneringen förorsakar företaget, den skada som osäkerhetstillståndet förorsakar och användningen av företagets resurser till något annat än den egentliga affärsverksamheten. Syftet med det öppna samarbetet är att de viktigaste borgenärerna lättare ska kunna engagera sig i saneringen, eftersom den genomförs under deras bevakning och leds av en för företaget utomstående beredare, som borgenärerna godkänt.

Strävan med påskyndat förfarande är att minska för domstolen tidskrävande åtgärder. När en väl förberedd ansökan, som inte behöver kompletteras och på grund av vilken parterna i ärendet inte behöver höras, lämnas in till domstolen, kan domstolsbehandlingen fokusera på det väsentliga, dvs. beslut om saneringsförfarandet.

Ett påskyndat förfarande är inte möjligt i alla företag som har betalningssvårigheter, utan företaget ska i allmänhet

utöver de förutsättningar för förfarandet som föreskrivs i företagssaneringslagen även uppfylla följande grundläggande förutsättningar för ett lyckat saneringsförfarande:

- de viktigaste borgenärerna kontaktas tillräckligt snabbt efter att de ekonomiska svårigheterna visat sig,
- samarbetet mellan de viktigaste borgenärerna och företaget är öppet och de är enhälliga om orsakerna till betalningssvårigheterna, företagets saneringsduglighet samt saneringsmetoderna,
- kassaflödet räcker till för omedelbar betalning av nya skulder eller företagets driftskapital är tryggt på något annat sätt och
- ekonomiförvaltningen, bokföringen och rapporteringssystemet är i ordning.

2. Inledande av företagssanering och förberedelse av utkast till saneringsprogram

2.1 Initiativ och inledande

Initiativet till ett påskyndat saneringsförfarande kan komma från företaget, dess rådgivare eller en borgenär. Företaget tar på eget initiativ kontakt med de viktigaste borgenärerna och tar reda på hur dessa förhåller sig till ett påskyndat förfarande. För att kunna kontakta borgenärerna ska företaget ha en aktuell utredning om sin ekonomiska ställning baserad på bokföringen. Företaget ska utarbeta en kassabudget för de följande månaderna antingen i detta sammanhang eller senast för den granskning som avses i kapitel 2.2. I allmänhet är det ändamålsenligt att redan i detta skede anordna en gemensam förhandling mellan de viktigaste borgenärerna och företaget.

Om de viktigaste borgenärerna förhåller sig positivt till ett påskyndat förfarande, kommer företaget och de viktigaste borgenärerna överens om att välja en beredare som leder saneringen och en revisor eller en annan sakkunnig som reder ut gäldenärens verksamhet. Dessa personer ska åtnjuta de viktigaste borgenärernas förtroende. Ibland kan de viktigaste borgenärerna behöva en mer detaljerad utredning om företagets verksamhet och ekonomiska ställning innan de kan fatta beslut om att godkänna ett påskyndat förfarande. I så fall är det möjligt att först låta göra en utredning om företagets verksamhet och därefter fattar de viktigaste borgenärerna utifrån utredningen beslut om sitt ställningstagande till det påskyndade förfarandet och valet av beredare.

Efter detta kontaktar företaget eller beredaren eventuella andra borgenärer, vilkas godkännande enligt 92 § i företagssaneringslagen behövs för snabbt fastställande av saneringsprogram. Om gruppen av borgenärer består av flera olika borgenärer, kan det i vissa fall vara ändamålsenligare att endast de viktigaste borgenärerna medverkar vid förberedelsen av utkastet till saneringsprogram. Andra borgenärer kontaktas och begärs godkänna fastställandet av det snabba saneringsprogrammet först efter att ansökan om att inleda saneringsförfarandet har lämnats till domstolen.

I detta skede avtalas tidsplanen för att granska företagets verksamhet, utarbeta ett utkast till saneringsprogram samt lämna in saneringsansökan till domstolen. I samband med detta utarbetas vid behov under beredarens ledning ett fredningsavtal som gäller företagets betalningsförpliktelser och borgenärernas indrivningsåtgärder.

Beredarens, revisorns eller en annan sakkunnigs behörighet baserar sig i allmänhet på ett uppdrag som företaget gett, och dessa har i detta skede inte befogenhet baserad på företagssaneringslagen. Därför ska uppdragsavtalet innehålla tillräckliga rättigheter för dem att få och lämna ut uppgifter om företagets angelägenheter och borgenärernas fordringar. På motsvarande sätt ska för dem och borgenärerna upprättas ett avtal om tystnadsplikt och förbud mot att utnyttja dessa uppgifter. Vid behov kan beredaren ges mer omfattande fullmakt att delta i ordnandet av företagets verksamhet innan saneringsförfarandet inleds.

Om inget annat avtalats är det företaget som svarar för beredarens, revisorns eller en annan sakkunnigs arvode.

2.2 Granskning av företagets verksamhet

En nödvändig förutsättning för att ett påskyndat förfarande ska vara framgångsrikt är att företagets verksamhet granskas av en revisor eller annan sakkunnig. Syftet är att både med tanke på företagets och borgenärernas intresse på ett opartiskt sätt utreda förutsättningarna för saneringsförfarande och möjligheten för att saneringen ska vara framgångsrik.

I allmänhet omfattar granskningen de omständigheter som nämns i 1 a § i förordningen om företagssanering samt utredning av grunderna för återvinning. Vid granskningen görs dessutom en bedömning av huruvida företagets ekonomiförvaltning samt prognoser och andra rapporter som företaget utarbetat är tillförlitliga och tillbörliga. Granskningen kan även omfatta en bedömning av företagets affärsverksamhet och möjligheterna till sanering av företaget. Granskningens omfattning och föremålet för granskningen överenskomms från fall till fall utifrån företagets storlek, ekonomiförvaltningens tillstånd, tidigare utredningar osv. När ansökan lämnas in till domstolen som en ansökan som förordats är det i allmänhet inte nödvändigt att skilt kommentera boksluten.

Granskningen och beredarens arbete ska samordnas så, att de stödjer varandra och överlappande arbete inte utförs.

Över granskningen utarbetas en rapport, som beredaren använder i sitt utredningsarbete, när ärendet föredras för borgenärerna samt som en del av den ansökan som lämnas in till domstolen.

2.3 Saneringens beredare

Beredaren har till uppgift att på ett allmänt plan leda och samordna företagssaneringens framskridande. Detta förutsätter att beredaren agerar kontaktperson mellan företaget, borgenärerna, verksamhetsgranskaren och domstolen. En särskild uppgift är att utarbeta ett utkast till saneringsprogram och lämna in ansökan till domstolen för att inleda saneringsförfarandet.

Beredaren ska börja med att utreda förutsättningarna samt eventuella hinder för att inleda saneringsförfarandet. Beredaren ska även i ett så tidigt skede som möjligt börja utarbeta utkastet till saneringsprogram. Beredaren torde i praktiken inte behöva några andra dokument över sitt utredningsarbete. Utkastet till saneringsprogram utarbetas i samarbete med företaget och borgenärerna. Beredarens uppgifter kan även omfatta övervakning och styrning av företagets verksamhet innan företagssaneringsförfarandet börjar.

2.4 Finansiering av verksamheten

För att ett påskyndat förfarande ska kunna genomföras, ska företagets finansiering räcka till för att betala beredarens och revisorns eller en annan sakkunnigs arvoden samt andra sedvanliga löpande kostnader även under tiden då utkastet till saneringsprogram utarbetas. I första hand kommer denna finansiering från företagets interna finansiering eller tilläggsfinansiering av ägarna. Om denna finansiering inte räcker till ska även möjligheten att få tilläggsfinansiering av finansiärer undersökas.

2.5 Utkast till saneringsprogram

Formen och innehållet i utkastet till saneringsprogram ska följa bestämmelserna i 7 kap. i företagssaneringslagen. Från saneringsprogrammet måste dock iakttagelser om händelser efter att förfarandet inletts utelämnas. En utredning om gäldenären kan innefattas i ett dokument som utarbetas i form av ett saneringsprogram. En utredning som utarbetats som ett saneringsprogram torde också uppfylla behovet av första bedömning enligt 11 § 1 mom. i företagssaneringslagen och de aktuella uppgifterna bör inte behöva lämnas in separat.

Utkastet till saneringsprogram ska utöver skuldreglering innehålla olika arrangemang gällande företagets verksamhet, ledning och ägare. Om arrangemang redan har utförts innan det egentliga företagssaneringsförfarandet inleds, är det skäl att anteckna dessa i utkastet till saneringsprogram. Beslut om arrangemang kan i programmet även överlåtas till utredaren, övervakaren eller en borgenärsdelegation som fortsätter sitt mandat efter att saneringsförfarandet upphört.

Inom saneringspraxis har mycket kortvariga saneringsprogram godkänts, där de minsta (nedskärda) saneringsskuldena har betalats genast efter att saneringsprogrammet fastställts och de största borgenärernas fordringar har ersatts med ett nytt finansieringsavtal.

Det kan vara svårt att fastställa saneringsskulder i utkastet till saneringsprogram, eftersom de fastställs per tidpunkten då ansökan blir anhängig och utkastet till saneringsprogram görs upp dessförinnan. Detta problem kan minskas genom att betala småborgenärernas skulder. Detta kan avgöras så, att utredaren omedelbart efter att domstolen har beslutat om att inleda saneringsförfarandet begär borgenärerna ge exakta uppgifter om deras saneringsskulder och ändrar utkastet till saneringsprogram så att det stämmer överens med de preciserade fordringarna och sedan utarbetar ett programförslag.

Ett påskyndat förfarande är i praktiken möjligt endast i sådana företag, i vilka bokföringen har upprättats på tillbörligt sätt. Av denna anledning borde företaget inte ha okända skulder. Eftersom tiden mellan att förfarandet börjar och saneringsprogrammet fastställs är mycket kort i ett påskyndat förfarande, är det i princip möjligt att någon skuld inte tas upp i saneringsprogrammet. En borgenär kan trots vad som föreskrivs i lagen om företagssanering yrka betalning för sin fordran och utöva sina rättigheter som borgenär, om borgenären inte har getts tillfälle att bli hörd i ett påskyndat saneringsförfarande (92 § 4 mom. i företagssaneringslagen). Om det emellertid måste antas att borgenären på annat sätt har fått kännedom om att förfarandet inletts, upphör den okända skulden när saneringsprogrammet fastställs (92 § 4 mom. och 47 § 2 mom. i företagssaneringslagen).

Enligt 47 § 2 mom. i företagssaneringslagen kan det i programmet bestämmas att en okänd saneringsskuld som enligt lagen annars skulle upphöra, inte ska upphöra. Om gäldenären till exempel har många ersättningsskulder som föranleds av samma grund, men kretsen av dem som är berättigade till ersättning inte är exakt känd, kan det i programmet bestämmas att de tills vidare okända borgenärernas skulder inte upphör i och med att saneringsprogrammet fastställs. I detta fall gäller programmet även till förmån för dessa borgenärer.

Rättigheterna för de utländska borgenärer som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 kan förbli oförändrade, om gäldenären inte har getts en tidsperiod på minst 30 dagar för anmälan av fordringar i enlighet med artikel 55.6. Tidsperioden räknas från det att beslutet om att inleda ett insolvensförfarande offentliggjordes i inledandestatens insolvensregister.

3. Ansökan om att inleda saneringsförfarande

När beredaren har färdigställt utkastet till saneringsprogram och företaget och borgenärerna har godkänt det, lämnar beredaren

i egenskap av företagets ombud in en i 6 § 1 punkten i företagssaneringslagen avsedd förordad ansökan om inledande av ett normalt saneringsförfarande till domstolen. Ett förordande av minst två borgenärer ska fogas till ansökan. Borgenärernas fordringar ska motsvara minst en femtedel av företagets skulder och de får inte vara sådana närstående till gäldenären som avses i lagen om återvinning till konkursbo. I ansökan ska nämnas att utkastet till saneringsprogram redan har utarbetats och att minst de borgenärer som avses i 92 § 1 mom. i lagen om företagssanering har godkänt det. I ansökan begär man att ett beslut om att inleda förfarandet ska fattas utan dröjsmål, eftersom det är fråga om en ansökan som förordats.

Förutom sedvanliga bilagor till ansökan som förordats är det även nyttigt att bifoga utkastet till saneringsprogram och revisorns rapport till ansökan för att visa att företagets saneringsduglighet har utretts och att det finns beredskap för en snabb domstolsbehandling.

Separata utredningar om orsakerna till de ekonomiska svårigheterna, finansieringen under förfarandet eller en preliminär saneringsplan behöver inte fogas till en ansökan som förordats (69 § 2 mom. i företagssaneringslagen). Domstolen kan, om förutsättningar för detta föreligger, godkänna ansökan omedelbart utan att höra de övriga borgenärerna (70 § 1 mom. i företagssaneringslagen).

Om alla kända borgenärer redan i detta skede har godkänt utkastet till saneringsprogram, kan man i ansökan begära att domstolen fastställer saneringsprogrammet omedelbart i enlighet med 92 § i företagssaneringslagen.

Om samtliga borgenärers godkännande av utkastet till saneringsprogram inte i detta skede har inhämtats eller mottagits, ska ansökan innehålla en begäran om att tidsfristen för borgenärerna att anmäla sina yrkanden enligt 71 § 1 mom. 3 punkten i företagssaneringslagen fastställs till så kort som möjligt. I praktiken torde fristdagen kunna begäras till 7–8 vardagar från att förfarandets inletts, eftersom borgenärerna och deras fordringar har utretts och okända borgenärers ställning har tryggats. Vid behov ska den i artikel 55.6 i insolvensförordningen föreskrivna tidsperioden på 30 dagar iakttas för anmälan av utländska borgenärers fordringar.

När det inte är möjligt att fastställa saneringsprogrammet omedelbart, ska i ansökan begäras att en utredare utses. Det ändamålsenligaste vore att beredaren utses till utredare. Behörighet som utredare prövas från fall till fall bland annat i fråga om jäv.

Det rekommenderas att borgenärernas yttranden om huruvida de godkänner den föreslagna personen som utredare bifogas till ansökan. Även en jävig person kan utses till utredare, om minst 2/3 av de kända borgenärerna i varje borgenärsgrupp understöder valet av honom (83 § 4 mom. i företagssaneringslagen). Då ska beredaren göra en indelning av

borgenärerna i borgenärsgrupper och inhämta ett skriftligt godkännande av en tillräcklig majoritet i varje borgenärsgrupp för att utredaren ska kunna utses.

Om saneringsprogrammet innehåller sådana villkor att en borgenärsdelegation ska följa företagets verksamhet och genomförandet av programmet efter det att saneringsförfarandet upphört, är det skäl att redan i ansökan begära att borgenärsdelegationen tillsätts och att mandatet fortsätter.

4. Snabbt fastställande av saneringsprogram

4.1 Åtgärder efter att saneringsförfarandet börjat

När domstolen har beslutat att saneringsförfarandet ska inledas, ska utredaren omedelbart informera borgenärerna om beslutet och begära att de meddelar sina fordringar till utredaren. Vid behov ska utredaren även se till att kungörelse förrättas. Kungörelse är avsett för exceptionella situationer (80 § i företagssaneringslagen och artikel 28 i insolvensförordningen).

Till den anmälan som sänds till borgenärerna fogas utkastet till saneringsprogram med ett konstaterande om att det ännu i någon mån kan förändras på grund av att fordringarna preciseras. I anmälan uppges att de borgenärer som avses i 92 § 1 mom. i företagssaneringslagen har godkänt utkastet till saneringsprogram, att saneringsprogrammet sannolikt kommer att fastställas snabbt och att avsikten är att fortsätta betalningen av nya skulder utan störningar. Därutöver ska information ges om att utredarens förslag till saneringsprogram skickas till borgenärerna på remiss genast efter fristdagen för meddelande om yrkanden, när exakta uppgifter om samtliga gäldenärens fordringar har mottagits. Om gäldenären har i insolvensförordningen avsedda utländska borgenärer, ska utredaren skicka de uppgifter som nämns i artikel 54 i insolvensförordningen även till dessa borgenärer.

Under förfarandet ska utredaren göra de anmälningar som domstolen ålagt, övervaka företagets verksamhet under förfarandet, vid behov säga upp avtal och väcka återvinningstalan samt utföra eventuella andra avtalade åtgärder i företaget.

4.2 Fastställande av programmet

När utredaren har fått uppgifter av borgenärerna om deras exakta fordringar, ska han eller hon redigera utkastet till saneringsprogram till ett förslag till saneringsprogram i enlighet med dessa uppgifter och sända förslaget till saneringsprogram med en kort tidsfrist till de borgenärer som avses i 92 § 1 mom. i företagssaneringslagen för godkännande och på remiss till övriga borgenärer. När godkännandena har mottagits och tidsfristen för yttranden har löpt ut, lämnar utredaren in förslaget till saneringsprogram till

domstolen och begär att programmet fastställs snabbt i enlighet med 92 § i företagssaneringslagen. Ansökan ska innehålla en utredning över förutsättningarna för snabbt fastställande och ett skriftligt yttrande av gäldenären samt skriftliga godkännanden av borgenärerna ska fogas till ansökan. Dessutom ska hörandet av andra borgenärer än dem som godkänt programförslaget redogöras för och skriftliga yttranden av borgenärer som eventuellt motsatt sig förslaget ska fogas till ansökan.

I förslaget till saneringsprogram ska begäras att en övervakare utses, om en sådan behövs med hänsyn till saneringsprogrammets längd och villkor. Om en övervakare inte behövs, är det möjligt att i enlighet med rekommendation 16 given av delegationen för konkursärenden avtala om att till exempel företags revisor eller företaget självt rapporterar till borgenärerna om genomförandet av programmet.

Om borgenärernas godkännande för snabbt fastställande av programmet inte fås ens efter förhandling, fortsätter behandlingen av programmet i den ordning som föreskrivs i 74 § i företagssaneringslagen.

5. Genomförande av programmet

I ett påskyndat saneringsförfarande genomförs det fastställda programmet såsom företagssaneringslagen föreskriver.

Övervakaren följer företags verksamhet och rapporterar till borgenärerna. Vid behov ansöker övervakaren om ändring av saneringsprogrammet, om okända borgenärer framkommer.

En borgenär eller borgenärsdelegationen kan även ha andra i saneringsprogrammet bestämda uppgifter som anknyter till arrangemang i företags verksamhet eller övervakningen av dessa.

När saneringsprogrammet har upphört ska övervakaren lämna en slutredogörelse över hur programmet genomförts till borgenärsdelegationen och borgenärerna.